

تحلیل وضعیت زیست‌پذیری مجتمع‌های مسکونی انبوه (مورد پژوهی: محله بهار شهر اصفهان)

فرزانه دهقانی گیشی - کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران
داریوش مرادی چادگانی^۱ - استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۹/۰۸

چکیده

افزایش جمعیت در شهرها، منجر به انبوه‌سازی مسکن شده است. امروزه فرسودگی مناطق متراکم و ساختمان‌های بلند مرتبه از جمله واقعیتهای شهرهای بزرگ می‌باشند و به همراه خود مسائل، مشکلات و نیازهای خاصی را ایجاد کرده است. چنین بافت‌های روز به روز با کاهش شرایط زیست‌پذیری روبرو می‌شود، چرا که به دلیل فرسودگی کالبدی، عدم برخورداری مناسب از تاسیسات، خدمات و زیرساخت‌های شهری آسیب‌پذیر بوده و از ارزش مکانی، محیطی و اقتصادی نازلی برخوردار می‌شود. محله بهار که در جنوب شهر اصفهان واقع شده، پس از گذشت ۴۷ سال از ساخت آن، با افت شرایط زیست‌پذیری روبرو گردیده است و این ساختمان‌های قدیمی، نمای نامطلوبی را برای منطقه ۶ شهر اصفهان ایجاد کرده است. هدف اصلی این پژوهش تحلیل وضعیت زیست‌پذیری مؤلفه‌های مسکونی، مؤسسات تولیدی - خدماتی و روفاه عمومی، وضعیت مجراهای انطباق یافته و ساختار تصمیم‌گیری می‌باشد که برای ارزیابی وضعیت شاخص‌های ذکر شده پرسشنامه‌ای با حجم نمونه ۱۳۵ نفر از ساکنان محله بهار تدوین گردیده و با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی و آزمون میانگین به کمک نرم افزار SPSS تحلیل شده است. براساس نتایج حاصل از پژوهش، ساختار فضائی - فعالیتی مسکونی و ساختار تصمیم‌گیری مهم‌ترین زمینه‌هایی در وضعیت نامناسب، و ساختمان‌های فرسوده و کم دوام، عدم جذب سرمایه‌گذار در زمینه مسکن، عدم مشارکت ساکنان با یکدیگر، توان اقتصادی پایین ساکنان، عدم اعتماد ساکنان به شهرداری، دشورا بودن دریافت پروانه ساخت و ساز در محله از مهم‌ترین مؤلفه‌های آن می‌باشد.

واژگان کلیدی: زیست‌پذیری، مسکن انبوه، محله بهار، شهر اصفهان

نحوه استناد به مقاله: دهقانی گیشی، فرزانه، مرادی چادگانی، داریوش (۱۳۹۹)، تحلیل وضعیت زیست‌پذیری مجتمع‌های مسکونی انبوه (مورد پژوهی: محله بهار شهر اصفهان)، پژوهشنامه جغرافیا و نظام‌های فضایی، ۱ (۴)، ۳۹ - ۵۴.

<http://jgss.ir/Article/15826>

مقدمه

وقوع انقلاب صنعتی در اروپا و دنبال آن افزایش تقاضای مسکن ناشی از بازسازی‌های جنگ جهانی، به ارائه روش‌های مختلفی به‌منظور پاسخگویی به این تقاضای عمده منجر شد. یکی از این روش‌ها که در اروپا بعد از انقلاب صنعتی در پاسخگویی به تقاضای عمده به سمت آن رفت و در شرایط فعلی کشورهای در حال توسعه نیز می‌تواند راه‌حلی مناسب باشد، انبوه‌سازی مسکن است که در واقع الگویی از ساخت است که از توجیهات اقتصادی، فنی و مدیریتی بالایی برخوردار است (ارجمندنیبا، ۱۳۷۰: ۲۵).

در کشورهای جهان سوم، موج شهرنشینی و مهاجرت‌های روستائیان به شهرها و نرخ رشد بالای شهری و در پی آن، کمبود مسکن، از عواملی است که سبب شده، آن‌ها به سمت انبوه‌سازی پیش روند و در حال حاضر نیز این رویکرد، قابل توجه آنان می‌باشد (Benros et al, 2009: 310).

امروزه فرسودگی مناطق متراکم و ساختمان‌های بلند مرتبه از جمله واقعیت‌های شهرهای بزرگ می‌باشند که به همراه خود مسائل، مشکلات و نیازهای خاصی را ایجاد کرده‌اند بطوریکه بخش مهمی از فعالیت‌های مدیران شهری به بهبود شرایط و اتخاذ راهکارهای مناسب جهت ارتقای شرایط زندگی در این مناطق اختصاص یافته است (سعیدنیبا، ۱۳۸۳). چنین بافت‌های روز به روز با کاهش شرایط زیست‌پذیری روبرو خواهد شد، چرا که به دلیل فرسودگی کالبدی، عدم برخورداری مناسب از دسترسی سواره، تاسیسات، خدمات و زیرساخت‌های شهری آسیب پذیر بوده و از ارزش مکانی، محیطی و اقتصادی نازلی برخوردارند (زارعی و همکاران، ۱۳۹۴: ۸، به نقل از کلانتری و همکاران، ۱۳۸۵: ۳۱-۳۰).

آپارتمانی شدن شهر، آینده‌ای غیرقابل اجتناب برای ساکنان کلان‌شهرهاست شاید سکونت و فعالیت در شهرهایی با این میزان جمعیت، جز با پذیرش الگوی استقرار عمودی امکان‌پذیر نباشد محله بهار شهر اصفهان پس از گذشت ۴۷ سال با افت شرایط زیست‌پذیری مواجه شده است و علی‌رغم موقعیت اقتصادی مناسب محله، کسی به دنبال سرمایه‌گذاری در این محله نیست. از این رو این پژوهش در راستای هدف تحلیل شرایط زیست‌پذیری مجتمع‌های مسکونی انبوه در محله بهار درصدد پاسخگویی به پرسش‌های زیر می‌باشد:

- مهم‌ترین مؤلفه‌های سنجش زیست‌پذیری کدامند؟
- وضعیت زیست‌پذیری در محله بهار چگونه است؟
- محله بهار در کدام زمینه‌ها با افت شرایط زیست‌پذیری مواجه شده است؟

پیشینه تحقیق

در پژوهشی تحت عنوان زیست‌پذیری مسکن اجتماعی^۲ سه نمونه موردی در فلاندر^۳ توسط هیلن^۴ در سال ۲۰۰۶ در حال آماده سازی قوانینی جدید در رابطه با مسکن اجتماعی بوده است. با توجه به قوانین حاکم، مسکن اجاره‌ای اجتماعی به قوانین فلاندر اجازه نمی‌دادند که انجمن‌های مسکن بتوانند با شرایط محلی مقابله کنند. دولت فلاندر، با هدف شناسایی پارامترهایی که به منظور آشنائی مسائل مناطق مسکونی اجتماعی از لحاظ قابلیت دسترسی به زیست‌پذیری و درک بهتر طبیعت و علل مشکلات زیست‌پذیری در نواحی مسکن اجتماعی، مورد استفاده قرار می‌گیرند دستور به انجام یک پژوهش را داده است. در این پژوهش صورت گرفته مفاهیم زیست‌پذیری، همبستگی اجتماعی معرفی شده است و براساس ادبیات نظری، مناسب بودن راهکارهای مشترک برای غلبه بر مشکلات زیست‌پذیری در مسکن اجتماعی معرفی شده است.

² social housing

³ Flanders

⁴ Heylen

در انتها نتایج حاصل درسه مورد مناطق مسکونی اجتماعی شرح داده شده است. نواحی دارای مسکن اجتماعی که به لحاظ همبستگی اجتماعی، امنیت و مشارکت، ساکنان رضایتمندی بیشتری داشته‌اند و ویژگی‌های فیزیکی ساختمان در حد مطلوبی بوده است، نسبت به دیگر نواحی زیست‌پذیرتر می‌باشد.

خراسانی و همکاران در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی زیست‌پذیری در نواحی روستایی پیراشهری (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان شیراز) (۱۳۹۹) به بررسی و تحلیل وضعیت زیست‌پذیری روستاهای پیراشهری شیراز پرداخته است. از مجموع جمعیت روستایی ساکن در روستاها، تعداد ۲۹۵ سرپرست خانوار به عنوان نمونه آماری انتخاب شده است. نتایج پژوهش بیانگر وجود تفاوت معنادار در وضعیت زیست‌پذیری روستاها بر اساس موقعیت طبیعی آن‌ها بود و مشخص گردید روستاهای دشتی در مقایسه با دیگر روستاها از وضعیت زیست‌پذیری مناسب‌تری برخوردارند. موقعیت طبیعی روستاها می‌تواند با توجه به شرایط متفاوت دسترسی به امکانات و تسهیلات خدماتی و شغلی در شهر، زیست‌پذیری متفاوتی در روستاها ایجاد نماید.

حیدری و همکاران در پژوهشی تحت عنوان پایش زیست‌پذیری اجتماعی در مناطق فرسوده شهر با رویکرد آینده پژوهی در بافت فرسوده زنجان، در سال ۱۳۹۹ به دنبال تحلیل و پیش بینی نقش مولفه‌های اجتماعی در ایجاد فضای زیست‌پذیری شهر در بافت فرسود شهر زنجان است. برای تحلیل داده‌ها نیز از مدل معادلات ساختاری به کمک تحلیل عاملی اکتشافی، و روش آینده پژوهی ساختار/ متقابل با کمک نرم افزارهای Amos و MIC MAC استفاده شد. همچنین، طبق تحلیل رویکرد آینده پژوهی، شاخص‌های «رضایت از وجود فضا برای حضور سالمندان»، «سطح فساد اجتماعی»، و «نظارت غیررسمی در شب از طریق تنوع کاربری‌ها»، و «عضویت در نهادهای مردمی» بیشترین ناپایداری را دارد و برای بهبود وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی باید تقویت آموزش عمومی، افزایش سرانه کاربری‌ها، امنیت فردی و اجتماعی و پیوستگی و تعلق مکانی مورد تاکید قرار گیرد.

مبانی نظری

معرفی انگاشت زیست‌پذیری

واژه زیست‌پذیری بطور فزاینده به منظور توصیف شرایطی به کار می‌رود که ارتباط مستقیمی با کیفیت زندگی دارد و همچنین برای رفاه دراز مدت مردم و جوامع از اهمیت زیادی برخوردار می‌باشد. این مفهوم در برگیرنده موضوعاتی نظیر: کیفیت محیطی، ایمنی، استطاعت پذیری مسکن، خوشایند بودن، آسایش و وجود امکانات محلی مانند: پارک، فضاهای باز، پیاده‌رو، رستوران و مغازه‌های خدماتی است. وجود چنین شرایطی، به ایجاد محیط‌هایی دلپذیر برای زندگی در محله‌ها کمک کرده و در مقابل فقدان این شرایط زندگی را دشوارتر می‌کند با کمی تأمل، می‌توان دریافت که در اطراف ما فاجعه‌هایی در حال وقوع است که شاید کمتر مورد توجه رسانه‌ها، سیاستمداران، یا شهروندان عادی قرار گرفته است. قسمتی از این بحران مربوط به توسعه فیزیکی گسترده‌ای است که زمین‌های اطراف شهرها را به سرعت بلعیده و بخشی از آن به ازدحام ترافیک و غلبه‌ی خودروی شخصی مرتبط است. چالش تهی‌ی مسکن مناسب از لحاظ قیمت و طراحی، دسترسی نابرابر به مدارس و امکانات آموزشی، مراقبت‌های بهداشتی و بسیاری مسائل دیگر، تنها بخش‌هایی از این فاجعه‌اند. بنابراین، در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که از جنبه‌های بوم‌شناسی، اجتماعی و فرهنگی آسیب بسیار دیده است و نیازمند چاره‌جویی اساسی است (Wheeler, 2001).

خاستگاه نظری زیست‌پذیری

همچون بسیاری از نظریه‌های برنامه‌ریزی شهری، شکل‌گیری این مفهوم نیز بر پایه مفاهیم موجود برنامه‌ریزی و به منظور تکمیل و عملیاتی نمودن این مفاهیم آن‌ها صورت گرفته است. از این رو، می‌توان گفت زیست‌پذیری پیشینه و

تاریخی طولانی در اندیشه‌های شهر و برنامه‌ریزی شهری دارد. زیست‌پذیری تا اواخر قرن بیستم، به این نام خوانده نشده است و اساساً از اواخر قرن بیستم که فضاهای شهری دچار مسائلی چون کیفیت پایین محیط، آلودگی صوتی و هوا و... شده بودند، مورد توجه قرار گرفت. انتقادات وارده از سوی محققان شهری و اجتماعات انسانی، جین جیکوبز و اپلیارد (۱۹۸۷) را بر آن داشت تا بر مفهوم زیست‌پذیری به عنوان یکی از رهیافت‌های دستیابی به محیط شهری قابل زیست و باکیفیت تأکید کنند و هدف آن‌ها بهبود کیفیت فضاهای شهری با مقیاس انسانی در شهرهای مدرن بود (محمودی و همکاران، ۱۳۹۶).

نظریه شهر زیست‌پذیر به عنوان موجود زنده

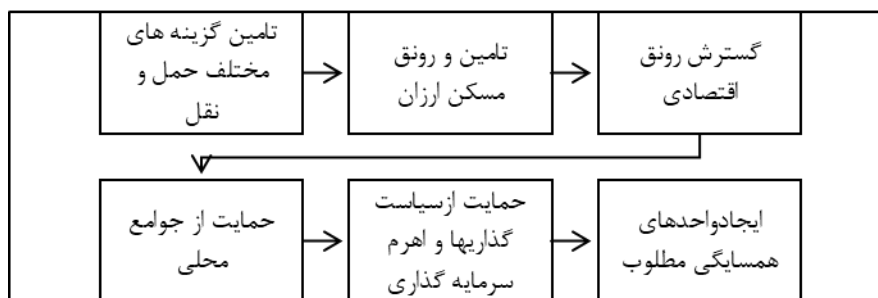
نظریه‌ی دیگر نیز به شهر زیست‌پذیر تحت عنوان «نگاه به شهر به عنوان یک موجود زنده» وجود دارد. در کنفرانس دوسالانه زیست‌پذیر ساختن شهرها، دانشگاهیان، مسئولان و متخصصان شهرها سال ۱۹۸۵ به منظور گسترش درک از شهر به عنوان یک موجود زنده و اینکه چگونه سیاست‌های شهری بر کیفیت زندگی ساکنان تأثیرگذار است، گرد هم آمدند که نتایج آن برای تعریف شهر زیست‌پذیر دسته‌بندی شده است:

جدول ۱: معرفی انگاشت شهرزیست‌پذیر بعنوان موجود زنده

اجزا	استعاره از شهر زیست‌پذیر
نظارت	مغز و سیستم عصبی
حکمرمایی و مشارکت	
سنجش، یادگیری، آموزش	
ارزش‌های مشترک میان شهروندان و ساختار تصمیم‌گیری، حس مکان و حس هویت	قلب شهر زیست‌پذیر
فضای سبز، مرکز شهری سرزنده، واحدهای صنعتی	اندام شهر زیست‌پذیر
حمل و نقل، ارتباطات، جریان منابع طبیعی، کریدورهای سبز، شبکه‌های انرژی	سیستم گردش خون

ماخذ: (Lennard, 1997)

دغدغه‌های برنامه‌ریز در پرداختن به شهر زیست‌پذیر طیف گسترده‌ای از مسائل محیط شهری را شامل می‌شود که در شکل شماره ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱: معرفی اصول شهر زیست‌پذیر

ماخذ: (Noordin, 2013:4)

معرفی ابعاد زیست‌پذیری

زیست‌پذیری همچون بسیاری از مفاهیم مربوط به برنامه‌ریزی نظیر پایداری قابل تفکیک و تعمیم به ابعاد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، زیست محیطی و کالبدی می‌باشد که در ادامه به معرفی این ابعاد پرداخته شده است.

زیست‌پذیری اقتصادی

در برگیرنده سطوح اشتغال، عملکرد خرده‌فروشی‌ها، درآمد خالص و استانداردهای زندگی جمعی، ارزش زمین و دارایی‌ها و در نهایت آن بخش از هزینه‌های زندگی و رفت و آمد ساکنان شهر که در ارتباط با اصول برنامه‌ریزی شهری قرار می‌گیرد، می‌باشد.

زیست‌پذیری اجتماعی

به وسیله سطح فعالیت‌های و تعاملات اجتماعی به علاوه ماهیت ارتباطات و معاشرت‌های اجتماعی سنجیده می‌شود. یک شهر زیست‌پذیر به لحاظ اجتماعی می‌تواند از طریق سطوح پایین محرومیت، پیوستگی اجتماع قوی، ارتباطات خوب و پویایی میان لایه‌های اجتماعی، دامنه وسیعی از شیوه‌های زندگی، روحیه جمعی و غرور مدنی، روابط موزون و یک جامعه شهری با طراوت توصیف گردد.

زیست‌پذیری زیست‌محیطی

از یک سو پایداری اکولوژیکی که در رابطه با متغیرهای نظیر دفع موارد زائد و فاضلاب، آلودگی هوا و صوت انبوهی ترافیک و... قرار داد و از سوی دیگر به میزان مصرف منابع، انرژی در شهر که برگرفته از شیوه زندگی ساکنان، رفتار مصرفی آن‌ها و نیز نحوه چیدمان فضایی عناصر اصلی شهر و محلات آن می‌باشد بستگی دارد.

زیست‌پذیری فرهنگی

در برگیرنده احترام، بقا، تجلیل شهر از مردمانش، هویت، خاطرات، سنت، جشن‌ها، نشانه‌ها، میراث تاریخی و... می‌باشد.

زیست‌پذیری کالبدی

متغیرهایی همچون حس مکان، خوانایی، تمایز معمارانه، اتصال و ارتباط بخش‌های مختلف شهر و عناصر کالبدی آن، توزیع متعادل امکانات، ایمنی، روشنایی، دوستانه بودن فضاهای شهر را در بر می‌گیرد (Landry, 2000: 3-4).

روش تحقیق

این پژوهش توصیفی - تحلیلی و از نوع کاربردی است که علاوه بر توصیف ویژگی‌های زیست‌پذیری در محله بهار، به تحلیل وضعیت آن پرداخته است، برای گردآوری داده‌های مورد نیاز از روش مطالعه متون و اسناد و روش میدانی استفاده شده است، اطلاعات مربوط به مبانی نظری و شناخت محدوده از کتاب، مقالات و اطلاعات سرشماری (در نرم افزار GIS) بدست آمده و اطلاعات مربوط به وضعیت زیست‌پذیری محله بهار براساس نظرات ساکنان می‌باشد، جامعه آماری این پژوهش برای سنجش وضعیت زیست‌پذیری ساکنان محله بهار بوده و تعداد آنها ۶۰۵۷ نفر می‌باشد که برای سنجش نظرات آنان براساس فرمول (حجم نمونه برای میانگین جامعه متناهی با واریانس نامعلوم به روش دقت (فاصله اطمینان) تعداد ۱۳۵ نفر از آنها بصورت تصادفی ساده انتخاب شده‌اند. تحلیل‌های انجام شده شامل تحلیل‌های آماری توصیفی (درصد فراوانی و میانگین) و تحلیل‌های آمار استنباطی (t تک نمونه‌ای) می‌باشد که به منظور نمایش پراکندگی و ویژگی‌های سنجه‌های زیست‌پذیری در جمعیت هدف و نیز دستیابی به اولویت‌بندی سنجه‌ها انجام شده است.

شاخص‌های مربوط به وضعیت زیست‌پذیری در محله بهار در ۵ دسته طبقه‌بندی شده است که شامل شاخص‌های مربوط به ساختار فضایی - فعالیت مسکونی، ساختار فضایی - فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی، ساختار فضایی - فعالیتی مؤسسات تولیدی - خدماتی، ساختار فضایی - فعالیتی مجراهای انطباق یافته و ساختار تصمیم‌گیری می‌باشد.

جدول ۲: سنجش وضعیت زیست‌پذیری مجتمع‌های مسکونی در محله بهار

مأخذ:	سنجه	ابعاد ساختار فضایی - فعالیتی
Wheeler, 2001 Landry, 2000 Van kamp, 2003 Miller et al, 2013 Lennard, 1997 Isalou et al, 2014	-استطاعت پذیری مسکن/قیمت مسکن/میزان درآمد/وضعیت اشتغال/رفاه اقتصادی/میزان جذب سرمایه/توسعه اقتصاد محلی/ارزش املاک / کیفیت بنا/عمر بنا/مصالح بنا/مسکن مناسب/ایمنی/ وضعیت مالکیت/ حس تعلق/امنیت/ مشارکت ساکنان/میزان امنیت	مسکونی
Van kamp, 2003 Lennard, 1997 Heylen, 2006:5	-دسترسی به پارک، فضای باز، پیاده رو، رستوران/تعادل در توزیع امکانات و خدمات	مؤسسات رفاه عمومی
Van kamp, 2003 Lennard, 1997 Heylen, 2006	دسترسی به کاربریهای از جمله خدمات پزشکی، مهندسی، مالی و.../ تعادل در توزیع امکانات و خدمات	مؤسسات تولیدی - خدماتی
Wheeler, 2001 Timmer et al, 2005 Lennard, 1997	کیفیت معابر/دسترسی به حمل و نقل عمومی/دسترسی به شبکه معابر/عرض معابر	مجراهای انطباق یافته
Landry, 2000 Miller et al, 2013 Lennard, 1997 Heylen, 2006	مشارکت ساکنان با شهرداری/وضعیت خدمات شهری/اعتماد ساکنان به شهرداری/میزان پاسخگویی مدیران شهری	ساختار تصمیم‌گیری

مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۹

محدوده مورد مطالعه

منطقه شش یکی از مناطق پانزده گانه‌ی شهرداری شهر اصفهان است که در جنوب شرقی شهر واقع شده است. منطقه شش شهر اصفهان شامل ۱۲ محله رسمی و اداری می‌باشد. محله بهار نیز یکی از این محلات است که در پهنه غربی منطقه شش واقع شده است. که از شمال با محله هزار جریب از شرق با محدوده نظامی سپاه از جنوب با محله امام و از غرب با محدوده دانشگاه اصفهان هم‌جوار است. (شکل ۲).

شکل ۲: موقعیت محله بهار

ویژگی‌های محله بهار براساس سرشماری نفوس و مسکن شهر اصفهان در سال ۱۳۹۵ که از نرم افزار GIS استخراج شده، در جدول ۳ معرفی شده است.

جدول ۳: توصیف ساختار فضایی-فعالیتی در محله بهار

عواملین فعالیت																																					
مؤسسات رفاه عمومی و تولیدی-خدماتی			افراد و خانوار																																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>سهم (هکتار)</th> <th>تعداد</th> <th>مؤسسات رفاه عمومی و تولیدی-خدماتی</th> <th rowspan="10">مؤسسات رفاه عمومی</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱۶/۷</td> <td>۵</td> <td>آموزشی</td> </tr> <tr> <td>۲/۲</td> <td>۲</td> <td>بهداشتی-درمانی</td> </tr> <tr> <td>۰/۳</td> <td>۲</td> <td>مذهبی</td> </tr> <tr> <td>۰/۱</td> <td>۱</td> <td>فرهنگی</td> </tr> <tr> <td>۰</td> <td>۰</td> <td>انتظامی</td> </tr> <tr> <td>۰/۲</td> <td>۶</td> <td>تجاری</td> </tr> <tr> <td>۰/۴</td> <td>۱</td> <td>اداری</td> </tr> <tr> <td>۰</td> <td>۰</td> <td>گردشگری</td> </tr> <tr> <td>۰</td> <td>۰</td> <td>تأسیسات و تجهیزات شهری</td> </tr> <tr> <td>۰</td> <td>۰</td> <td>کارگاهی</td> </tr> </tbody> </table>	سهم (هکتار)	تعداد	مؤسسات رفاه عمومی و تولیدی-خدماتی	مؤسسات رفاه عمومی	۱۶/۷	۵	آموزشی	۲/۲	۲	بهداشتی-درمانی	۰/۳	۲	مذهبی	۰/۱	۱	فرهنگی	۰	۰	انتظامی	۰/۲	۶	تجاری	۰/۴	۱	اداری	۰	۰	گردشگری	۰	۰	تأسیسات و تجهیزات شهری	۰	۰	کارگاهی	۶۰۵۷	جمعیت محله	خصوصیات جمعیتی
	سهم (هکتار)	تعداد	مؤسسات رفاه عمومی و تولیدی-خدماتی		مؤسسات رفاه عمومی																																
	۱۶/۷	۵	آموزشی																																		
	۲/۲	۲	بهداشتی-درمانی																																		
	۰/۳	۲	مذهبی																																		
	۰/۱	۱	فرهنگی																																		
	۰	۰	انتظامی																																		
	۰/۲	۶	تجاری																																		
	۰/۴	۱	اداری																																		
	۰	۰	گردشگری																																		
۰	۰	تأسیسات و تجهیزات شهری																																			
۰	۰	کارگاهی																																			
۱۹۰۷	تعداد خانوارهای موجود																																				
۳/۱۷	بعدخانوار																																				
۹۸	نسبت جنسی	در صد با مردان	خصوصیات فرهنگی																																		
٪ ۵۰/۲	زنان																																				
٪ ۴۹/۸	تعداد شاغلین (درصد)	تعداد بیکاران (درصد)	خصوصیات اقتصادی																																		
٪ ۴۸	در برابر خدمت																																				
٪ ۷	ملکی زمین و بنا	نوع محل سکونت																																			
٪ ۴۷	استیجاری																																				
٪ ۲۸/۵																																					
٪ ۱۷																																					

خصوصیات فضای دربرگیرنده فعالیت		
معیار	شاخص	درصد
زیربنا	زیر ۲۰۰ متر مربع	٪ ۹۳
	بالای ۲۰۰ متر مربع	٪ ۷
مصالح بکاررفته	بتن آرمه	٪ ۷۸
	گل	٪ ۷/۵
	آجر و آهن	٪ ۷
	اسکلت فلزی	٪ ۷
قدمت	بیش از ۴۰ سال	٪ ۷۶
	کمتر از ۴۰ سال	٪ ۲۴

شدت فعالیت و ارتباط متقابل				
تراکم خانوار در واحد مسکونی	تراکم خالص مسکونی	بعد خانوار	نفر در واحد مسکونی	تراکم ناخالص جمعیتی
۲۸۰,۴	۲۸۰/۴	۳/۱۷	۳/۱۸	۱۸۴/۲

ماخذ: نگارندگان، ۱۳۹۹

یافته‌های تحقیق

تحلیل توصیفی ویژگی‌های عمومی پرسش‌شوندگان

تحلیل این بخش مربوط به جنسیت، وضعیت تأهل، سن، تحصیلات، وضعیت شغلی و فعالیت، میزان درآمد ماهیانه و نوع مالکیت منزل است.

جنسیت ۴۸ درصد از نمونه آماری مؤنث و ۵۲ درصد مذکر عنوان شده است.

جدول ۴: فراوانی پاسخ به گزاره‌ی جنسیت ساکنان محله بهار

فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	مؤنث
۴۸	۴۸	۶۵	مؤنث
۱۰۰	۵۲	۷۰	مذکر

وضعیت تأهل ۲۳,۷ درصد از نمونه آماری این پژوهش مجرد، ۶۹,۷ درصد متأهل و ۶,۶ درصد نیز بدون همسر (فوت/طلاق) می‌باشد.

جدول ۵: فراوانی پاسخ به گزاره‌ی تأهل ساکنان محله بهار

فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	مجرد
۲۳,۷٪	۲۳,۷٪	۳۲	مجرد
۹۳,۴٪	۶۹,۷٪	۹۴	متأهل
۱۰۰٪	۶,۶٪	۹	بدون همسر

طبقه‌بندی استاندارد برای حوزه موضوعی مشارکت نیروی کار، اشتغال و بیکاری، تأمین اجتماعی و خدمات رفاهی، سلامت و خدمات مربوطه در پایین‌ترین سطح تفصیلی، در ۵ رد معرفی می‌شود: گروه‌های کمتر از ۱۵ سال، ۱۵ تا ۲۴ سال، ۲۵ تا ۴۴ سال، ۴۵ تا ۶۴ سال و ۶۵ سال و بیشتر (معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰: ۲۸-۲۹). مطابق با این طبقه بندی استاندارد ۱,۴ درصد از نمونه آماری زیر ۱۵ سال، ۹,۶ درصد از نمونه، ۱۵ تا ۲۴ سال، ۲۸,۸ درصد ۲۵ تا ۴۴ سال، ۳۹,۲ درصد ۴۵ تا ۶۴ سال و ۲۱ درصد از نمونه آماری ۶۵ سال و بیشتر می‌باشد، بیشترین فراوانی مربوط به بازه سنی ۴۵ تا ۶۴ سال و کمترین آن مربوط به بازه سنی زیر ۱۵ سال می‌باشد.

جدول ۶: فراوانی پاسخ به گزاره‌ی وضعیت تأهل ساکنان محله بهار

فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	زیر ۱۵ سال
۱,۴٪	۱,۴٪	۲	زیر ۱۵ سال
۱۱٪	۹,۶٪	۱۳	۱۵ تا ۲۴ سال
۳۹,۸٪	۲۸,۸٪	۳۹	۲۵ تا ۴۴ سال
۷۹٪	۳۹,۲٪	۵۳	۴۵ تا ۶۴ سال
۱۰۰٪	۲۱٪	۲۸	۶۵ سال و بیشتر

۶,۷ درصد از نمونه آماری دارای مدرک زیردیپلم می‌باشند، همچنین ۲۶ درصد دارای مدرک دیپلم، ۱۹,۳ درصد کاردانی، ۳۴ درصد کارشناسی و ۱۴ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد به بالا می‌باشند.

جدول ۷: فراوانی پاسخ به گزاره‌ی تحصیلات ساکنان محله بهار

فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی
---------	--------------	---------

۶,۷٪	۶,۷٪	۹	زیردیپلم
۳۲,۷٪	۲۶٪	۳۵	دیپلم
۵۲٪	۱۹,۳٪	۲۶	کاردانی
۸۶٪	۳۴٪	۴۶	کارشناسی
۱۰۰٪	۱۴٪	۱۹	کارشناسی ارشد و بالاتر

۱۲,۵ درصد از نمونه آماری، وضعیت شغلی خود را بیکار عنوان کرده‌اند، همچنین ۲۱ درصد خانه‌دار، ۱,۵ درصد سرباز، ۹ درصد دانش‌آموز و دانشجوی، ۲۳ درصد شاغل و ۳۳ درصد بازنشسته می‌باشند.

جدول ۷: فراوانی پاسخ به گزاره‌ی وضعیت شغلی و فعالیت ساکنان محله بهار

فراوانی تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
۱۲,۵٪	۱۲,۵٪	۱۷	بیکار
۳۳,۵٪	۲۱٪	۲۹	خانه‌دار
۳۵٪	۱,۵٪	۲	سرباز
۴۴٪	۹٪	۱۲	در حال تحصیل
۶۷٪	۲۳٪	۳۱	شاغل
۱۰۰٪	۳۳٪	۴۴	بازنشسته

درآمد ۱۵,۵ درصد از نمونه آماری کمتر از ۵۰۰ هزار تومان در ماه می‌باشد، همچنین ۲۸ درصد از افراد نمونه درآمد بین ۵۰۰ هزار تومان تا ۱ میلیون تومان، ۴۱,۸ درصد از ۱ تا ۲ میلیون تومان، ۱۰,۳ درصد از ۲ تا ۵ میلیون تومان و ۴,۴ درصد درآمد بالاتر از ۵ میلیون تومان دارند.

جدول ۹: فراوانی پاسخ به گزاره‌ی میزان درآمد ماهیانه ساکنان محله بهار

فراوانی تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
۱۵,۵٪	۱۵,۵٪	۲۱	کمتر از ۵۰۰ هزار تومان
۴۳,۵٪	۲۸٪	۳۸	۵۰۰ هزار تا ۱ میلیون تومان
۸۵,۳٪	۴۱,۸٪	۵۶	۱ تا ۲ میلیون تومان
۹۵,۶٪	۱۰,۳٪	۱۴	۲ تا ۵ میلیون تومان
۱۰۰٪	۴,۴٪	۶	بالاتر از ۵ میلیون تومان

مالکیت ۵۱ درصد از نمونه‌ی آماری شخصی، ۱۷,۲ درصد استیجاری و ۳۱,۸ درصد دولتی عنوان شده است. با توجه به وجود منازل سازمانی هوانیرو در محله بهار، درصد بالایی از مالکیت در این محله دولتی عنوان شده است.

جدول ۱۰: فراوانی پاسخ به گزاره‌ی نوع مالکیت ساکنان محله بهار

فراوانی تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
۵۱٪	۵۱٪	۶۹	شخصی
۶۸,۲٪	۱۷,۲٪	۲۳	استیجاری
۱۰۰٪	۳۱,۸٪	۴۳	دولتی

تحلیل توصیفی سنجه‌های مربوط به وضعیت زیست‌پذیری مجتمع‌های مسکونی

سنجه‌های مربوط به وضعیت زیست‌پذیری در پنج حوزه مورد ارزیابی قرار گرفته است:

- ساختار فضایی - فعالیت مسکونی

- ساختار فضایی - فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی
- ساختار فضایی - فعالیتی مؤسسات تولیدی-خدماتی
- ساختار فضایی - فعالیتی مجراهای انطباق یافته
- ساختار تصمیم‌گیری

جدول ۱۱: آمار توصیفی مربوط به ساختار فضایی - فعالیتی وضعیت زیست‌پذیری در محله بهار

نتایج	میانگین	درصد فراوانی					سنجه	زمینه
		کاملاً موافقم	موافقم	متوسط	مخالقم	کاملاً مخالفم		
نامناسب بودن درآمد خانوار نسبت به هزینه‌های نوسازی	۱,۸	٪۳	٪۴,۴	٪۱۴,۱	٪۳۵,۶	٪۴۳	تناسب درآمد خانوار و هزینه‌های نوسازی	مسکونی
سرمایه‌گذاری بسیار کم ساکنان در بخش مسکن	۱,۶	٪۱,۵	٪۳,۷	٪۸,۱	٪۳۱,۹	٪۵۴,۸	میزان سرمایه‌گذاری ساکنان در بخش مسکن	
وضعیت نامناسب جذب سرمایه‌گذار در بخش مسکن	۱,۶	٪۰	٪۶,۷	٪۶,۷	٪۲۷,۴	٪۵۹,۳	میزان جذب سرمایه‌گذار در بخش مسکن	
کمبود ساختمانهای نوساز و بادوام در محله	۱,۷	٪۰	٪۰	٪۲۰,۷	٪۳۱,۱	٪۴۸,۱	میزان ساختمانهای نوساز و بادوام در محله	
قیمت پایین مسکن در محله نسبت به محله‌های اطراف	۲	٪۶,۷	٪۶,۷	٪۱۱,۱	٪۳۲,۶	٪۴۳	وضعیت قیمت مسکن نسبت به محله‌های اطراف	
مناسب بودن ایمنی واحدهای مسکونی	۳,۴	٪۱۶,۳	٪۲۹,۶	٪۴۰,۷	٪۵,۹	٪۷,۴	میزان ایمنی واحدهای مسکونی	
مهاجرت بسیار کم ساکنان به سایر محلات شهر	۳,۸	٪۲۷,۴	٪۴۳,۷	٪۲۰	٪۶,۷	٪۲,۲	میزان مهاجرت ساکنان به سایر محلات شهر	
وضعیت اقتصادی نامناسب ساکنان محله	۱,۶	٪۰	٪۱,۵	٪۱۱,۹	٪۳۲,۶	٪۵۴,۱	وضعیت اقتصادی ساکنان محله	
مناسب بودن وضعیت امنیت در محله	۳,۴	٪۱۸,۵	٪۴۵,۲	٪۱۴,۸	٪۹,۶	٪۱۱,۹	میزان امنیت در محله	
علاقه‌مند بودن اکثریت ساکنان به محله	۳,۵	٪۱۲,۶	٪۴۳,۷	٪۲۷,۴	٪۹,۶	٪۶,۷	میزان علاقه به محل زندگی	
میزان کم مشارکت ساکنان با یکدیگر	۲,۳	٪۵,۲	٪۷,۴	٪۲۳,۷	٪۴۳,۷	٪۲۰	میزان مشارکت ساکنان با یکدیگر	
وضعیت بسیار مناسب فعالیتهای گذران اوقات فراغت	۴,۱	٪۴۵,۲	٪۳۰,۴	٪۱۶,۳	٪۶,۷	٪۱,۵	میزان فعالیتهای گذران اوقات فراغت	مؤسسات رفاه عمومی
وضعیت مناسب دسترسی به مراکز تفریحی	۳,۸	٪۲۷,۴	٪۴۳	٪۱۷	٪۱۰,۴	٪۲,۲	میزان دسترسی به مراکز تفریحی	
وضعیت مناسب دسترسی به مراکز ورزشی	۳,۴	٪۱۴,۸	٪۲۷,۴	٪۴۸,۱	٪۸,۱	٪۱,۵	میزان دسترسی به مراکز ورزشی	
وضعیت مناسب دسترسی به مراکز بهداشتی-درمانی	۳,۷	٪۱۷	٪۴۳	٪۳۶,۳	۳,۷	٪۰	میزان دسترسی به مراکز بهداشتی-درمانی	
وضعیت بسیار مناسب دسترسی	۴,۲	٪۴۲,۲	٪۴۶,۷	٪۹,۶	٪۰	٪۱,۵	میزان دسترسی به مراکز	

نتایج	میانگین	درصد فراوانی					سنجه	زمینه
		کاملاً موافقم	موافقم	متوسط	مخالقم	کاملاً مخالقم		
به مراکز آموزشی							آموزشی	
مناسب بودن دسترسی به مراکز خدمات مالی	۳,۳	%۲,۲	%۴۰	%۴۴,۴	%۱۳,۳	%۰	میزان دسترسی به مراکز خدمات مالی	تولیدی خدماتی
نامناسب بودن دسترسی به خدمات حرفه پزشکی	۲,۳	%۰	%۲,۲	%۳۵,۶	%۵۷,۸	%۴,۴	میزان دسترسی به خدمات حرفه پزشکی	
وضعیت متوسط دسترسی به خدمات حرفه مهندسی	۲,۷	%۲,۲	%۴,۴	%۵۷,۸	۳۵,۶	%۰	میزان دسترسی به خدمات حرفه مهندسی	
مناسب بودن وضعیت دسترسی به خدمات حرفه حقوقی	۳,۸	%۸,۹	%۶۴,۴	%۲۴,۴	۲,۲	%۰	میزان دسترسی به خدمات حرفه حقوقی	
نامناسب بودن تسهیلات حمل و نقل عمومی در محله	۲,۲	%۰	%۴,۴	%۲۶,۷	%۵۷,۸	۱۱,۱	وضعیت تسهیلات حمل و نقل عمومی	
مناسب بودن وضعیت دسترسی به شبکه معابر	۳,۲	%۰	%۴۰	%۴۶,۷	%۱۳,۳	%۰	میزان دسترسی به شبکه معابر	
کیفیت نسبتاً نامناسب شبکه معابر سطح محله	۲,۴	%۰	%۰	%۵۱,۱	%۴۴,۴	%۴,۴	کیفیت شبکه معابر سطح محله	
وضعیت بسیار مناسب عرض معابر سطح محله	۴,۱	%۲۶,۷	%۵۷,۸	%۱۵,۶	%۰	%۰	عرض معابر سطح محله	
عدم راحتی ساکنان در گرفتن مجوز ساخت و ساز در محله	۱,۹	%۰	%۰	%۲۲,۲	%۵۴,۸	%۲۳	راحتی صدور مجوز ساخت و ساز از سوی شهرداری	
آگاهی رسانی مناسب شهرداری در رابطه با خدمات شهری به ساکنان	۳,۶	%۲۸,۱	%۳۶,۳	%۱۷,۸	%۱۲,۶	%۵,۲	وضعیت آگاهی رسانی شهرداری نسبت به خدمات شهری	ساختار تصمیم‌گیری
کمبود بودجه‌های شهرداری جهت عمران و آبادی محله	۱,۹	%۳	%۲,۲	%۸,۱	%۵۶,۳	%۳۰,۴	میزان بودجه‌های شهرداری برای عمران محله	
همکاری نامناسب شهرداری در جهت نوسازی واحدهای مسکونی	۱,۶	%۵,۲	%۴,۴	%۱۱,۱	%۳۴,۱	%۴۵,۲	میزان همکاری شهرداری در جهت نوسازی محله	
توجه بسیار مناسب شهرداری در جهت ارائه خدمات عمومی	۴,۱	%۵۱,۱	%۲۸,۹	%۹,۶	%۳,۷	%۶,۷	میزان توجه شهرداری جهت ارائه خدمات عمومی	
توجه بسیار مناسب شهرداری در جهت حفظ فضای سبز	۴,۲	%۴۱,۵	%۴۴,۴	%۸,۱	%۱,۵	%۴,۴	میزان توجه شهرداری جهت حفظ فضای سبز	
پاسخگویی نامناسب شهرداری در برابر مشکلات محله	۲,۲	%۳,۷	%۶,۷	%۳۳,۳	%۲۶,۷	%۲۹,۶	میزان پاسخگویی شهرداری در برابر مشکلات محله	

ماخذ: نگارندگان، ۱۳۹۹

تحلیل استنباطی وضعیت سنجش زیست‌پذیری در محله بهار

پس از توصیف متغیرهای بدست آمده از نمونه‌ی آماری، در این مرحله با تحلیل استنباطی و استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای، به تحلیل داده‌های موجود جهت پاسخگویی به پرسش‌های سنجش وضعیت زیست‌پذیری پرداخته شده است.

استنباطی وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی

برای تحلیل استنباطی پرسش‌های سنجش وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مربوط به فضا و فعالیت مسکونی از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است، بنابراین براساس بازده گزاره مربوط به ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی، می‌توان وضعیت زیست‌پذیری را درحوزه مسکن ارزیابی کرد، افراد پاسخ‌دهنده در نمونه آماری امکان انتخاب گزینه کاملاً مخالف تا گزینه کاملاً موافق را داشته‌اند، اگر نسبت به هر گزاره نظرشان کاملاً مخالف باشد، وضعیت مسکن را نامناسب تلقی کرده و اگر نسبت به هر گزاره نظرشان کاملاً موافق باشد وضعیت مسکن را مناسب دانسته‌اند. با توجه به اینکه برای سنجش وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی ۱۱ گزاره در نظر گرفته شده است، بنابراین میانگین نمره ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی برابر با عدد ۳۳ می‌باشد و میانگین در نمونه آماری براساس جدول ۱۲ برابر با ۲۷،۰۷ می‌باشد. آزمون t تک‌نمونه‌ای میانگین نمونه را با عدد ۳۳ مقایسه کرده و معنادار یا تصادفی بودن تفاوت میانگین با حد وسط مقیاس در جامعه آماری را بررسی می‌کند. بنابراین با توجه به اینکه میانگین در نمونه آماری از حد وسط مقیاس پایینتر می‌باشد با استفاده از آزمون t می‌توان تصادفی و یا معنادار بودن این تفاوت را مورد ارزیابی قرار داد.

جدول ۱۲: آزمون t تک نمونه‌ای برای تحلیل استنباطی وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی

Std. Error Mean	Std. Deviation	Mean	N	وضعیت ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی
.29918	3.47621	27.0741	135	

Test Value = 33						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t	وضعیت ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی
Upper	Lower					
-5.3342	-6.5177	-5.92593	.000	134	-19.807	

ماخذ: نگارندگان، ۱۳۹۹

با توجه به اینکه Sig برابر با ۰،۰۰۰ می‌باشد بنابراین می‌توان گفت در جامعه آماری تفاوت میانگین با حد وسط مقیاس معنادار بوده و بنابراین در جامعه آماری نیز میانگین وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی از حد وسط مقیاس که برابر با ۳۳ می‌باشد، پایین‌تر است، و در نتیجه در جامعه آماری وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مسکونی نامناسب تلقی می‌گردد.

تحلیل استنباطی مربوط به وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی

براساس پنج گزاره مربوط به ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی می‌توان وضعیت زیست‌پذیری را در حوزه کاربری‌های مؤسسات رفاه عمومی ارزیابی کرد که براساس پنج گزاره موجود و نمره هر یک از پاسخ‌های پنج‌گانه کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، متوسط (۳)، موافقم (۴) و کاملاً موافقم (۵) می‌توان مقیاسی بین ۵ تا ۲۵ در نظر گرفت. که حد وسط این مقیاس عدد ۱۵ برای مقایسه با میانگین داده‌ها می‌باشد که اگر میانگین کمتر از ۱۵ باشد بیانگر وضعیت نامناسب زیست‌پذیری مؤسسات رفاه عمومی و اگر بیشتر از ۱۵ باشد بیانگر وضعیت مناسب زیست‌پذیری مؤسسات رفاه عمومی می‌باشد. اگر برابر با ۱۵ باشد بیانگر وضعیت متوسط زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی می‌باشد. با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای و مقایسه میانگین داده‌های مربوط به وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی و با عدد ۱۵، می‌توان معنادار و یا تصادفی بودن این تفاوت را ارزیابی کرد.

جدول ۱۳: آزمون t تک نمونه ای برای تحلیل استنباطی وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی

Std. Error Mean	Std. Deviation	Mean	N	
.19025	2.21051	19.4148	135	وضعیت ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی

Test Value = 15						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df		t
Upper	Lower					
4.7911	4.0385	4.41481	.000	134	23.205	

ماخذ: نگارندگان، ۱۳۹۹

میانگین در نمونه آماری برابر با ۱۹,۴۱ بوده است که بیانگر مناسب بودن وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی در نمونه آماری می‌باشد با توجه به اینکه Sig برابر با ۰,۰۰۰ می‌باشد بنابراین در جامعه آماری نیز می‌توان گفت تفاوت میانگین با حد وسط مقیاس معنادار بوده و این میانگین در جامعه آماری از عدد ۱۵ بالاتر است و در نتیجه در جامعه آماری نیز وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی، مؤسسات رفاه عمومی مناسب می‌باشد.

تحلیل استنباطی مربوط به وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات تولیدی-خدماتی

براساس چهار گزاره مربوط به وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات تولیدی-خدماتی، مقیاسی بین ۴ تا ۲۰ در نظر گرفته شده است و حد وسط این مقیاس برابر با ۱۲ می‌باشد و اگر میانگین داده‌ها بیشتر از ۱۲ بیانگر وضعیت مناسب زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات تولیدی-خدماتی و اگر میانگین داده‌ها کمتر از ۱۲ باشد بیانگر وضعیت نامناسب مؤسسات تولیدی-خدماتی بوده و اگر با حد وسط مقیاس برابر باشد، وضعیت زیست‌پذیری مؤسسات تولیدی-خدماتی در حد متوسط می‌باشد. براساس جدول ۱۴ میانگین وضعیت زیست‌پذیری مؤسسات تولیدی-خدماتی برابر با ۱۲,۲ می‌باشد که بسیار به حد وسط مقیاس نزدیک است، حال با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای معنادار و یا تصادفی بودن تفاوت تفاوت میانگین داده‌ها با عدد ۱۲ را مورد ارزیابی قرار داد.

جدول ۱۴: آزمون t نمونه ای برای تحلیل استنباطی وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات تولیدی-خدماتی

Std. Error Mean	Std. Deviation	Mean	N	
.06959	.80854	12.2000	135	وضعیت ساختار فضایی-فعالیتی مؤسسات تولیدی-خدماتی

Test Value = 12						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df		t
Upper	Lower					
.3376	.0624	.20000	.005	134	2.874	

ماخذ: نگارندگان، ۱۳۹۹

Sig برابر با ۰,۰۰۵ می‌باشد و با توجه به اینکه این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است بنابراین می‌توان گفت در جامعه آماری نیز میانگین از حد وسط مقیاس بالاتر بوده و تفاوت ۱۲,۲ با عدد ۱۲ معنادار بوده است، بنابراین در جامعه آماری نیز تا حدودی وضعیت مؤسسات تولیدی-خدماتی در حد مناسب می‌باشد.

تحلیل استنباطی وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته

براساس چهار گزاره مربوط به ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته می‌توان وضعیت زیست‌پذیری را در حوزه مجراهای انطباق یافته ارزیابی کرد که براساس چهار گزاره موجود می‌توان مقیاسی بین ۴ تا ۲۰ در نظر گرفت. که حد وسط این مقیاس عدد ۱۲ برای مقایسه با میانگین داده‌ها می‌باشد که اگر میانگین کمتر از ۱۲ باشد بیانگر وضعیت

نامناسب زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته و اگر بیشتر از ۱۲ باشد بیانگر وضعیت مناسب زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته می‌باشد و اگر برابر با ۱۲ باشد بیانگر وضعیت متوسط زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته است. با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای در جدول ۱۵ میانگین داده‌های مربوط به وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته گزارش شده است و سپس میانگین داده‌های موجود با نمره حد وسط مقیاس مقایسه شده و نتیجه گزارش شده است.

جدول ۱۵: آزمون t تک نمونه‌ای برای تحلیل استنباطی وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته

Std. Error Mean	Std. Deviation	Mean	N		
.12220	1.41987	12.2963	135	وضعیت ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته	
Test Value = 12					
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t
Upper	Lower				
.5380	.0546	.29630	.017	134	2.425
وضعیت ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته					

ماخذ: نگارندگان، ۱۳۹۹

Sig برابر با ۰,۰۱۷ و کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد و از آنجایی که میانگین در نمونه آماری برابر با ۱۲,۲۹ است با سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که در جامعه آماری میانگین از حد وسط مقیاس بالاتر است و تفاوت میانگین در جامعه آماری با عدد ۱۲ (حد وسط مقیاس و میانگین نمره داده‌ها) معنادار بوده است و بنابراین در جامعه آماری نیز وضعیت زیست‌پذیری ساختار فضایی-فعالیتی مجراهای انطباق یافته نسبتاً مناسب می‌باشد.

تحلیل استنباطی مربوط به ساختار تصمیم‌گیری جهت سنجش زیست‌پذیری

بر اساس ۹ گزاره مربوط به ساختار تصمیم‌گیری، و نمره هر گزاره، مقیاسی بین ۹ تا ۴۵ در نظر گرفته شده است و حد وسط این مقیاس برابر با ۲۷ می‌باشد و اگر میانگین داده‌ها بیشتر از ۲۷ بیانگر وضعیت مناسب شاخص‌های زیست‌پذیری مربوط به ساختار تصمیم‌گیری و اگر میانگین داده‌ها کمتر از ۲۷ باشد بیانگر وضعیت نامناسب شاخص‌های زیست‌پذیری مربوط به ساختار تصمیم‌گیری بوده و اگر با حد وسط مقیاس برابر باشد، وضعیت زیست‌پذیری در ساختار تصمیم‌گیری در حد متوسط می‌باشد. میانگین شاخص‌های زیست‌پذیری مربوط به ساختار تصمیم‌گیری برابر با ۲۴,۵ می‌باشد که کمتر از حد وسط مقیاس بوده است، حال با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای می‌توان معنادار و یا نصادفی بودن تفاوت میانگین داده‌ها با حد وسط مقیاس یعنی عدد ۲۷ مورد ارزیابی قرار گرفته است.

جدول ۱۶: آزمون t تک نمونه‌ای برای تحلیل استنباطی وضعیت شاخص‌های زیست‌پذیری ساختار تصمیم‌گیری

Std. Error Mean	Std. Deviation	Mean	N	
.25472	2.95961	24.5037	135	وضعیت ساختار تصمیم‌گیری

Test Value = 0					
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t
Upper	Lower				
25.0075	23.9999	24.50370	.000	134	96.197
وضعیت ساختار تصمیم‌گیری					

ماخذ: نگارندگان، ۱۳۹۹

Sig برابر با ۰,۰۰۰ می‌باشد و با توجه به اینکه این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است بنابراین می‌توان گفت تفاوت میانگین داده‌ها با حد وسط مقیاس معنادار بوده و در جامعه آماری میانگین داده‌ها از حد وسط مقیاس یعنی عدد ۲۷ کمتر می‌باشد و در نتیجه وضعیت زیست‌پذیری مربوط به ساختار تصمیم‌گیری نامناسب است.

نتیجه‌گیری

براساس نتایج بدست آمده در نمونه آماری می‌توان گفت در جامعه آماری وضعیت زیست‌پذیری بدین صورت می‌باشد:

- وضعیت نامناسب ساختار فضایی - فعالیتی مسکونی
  - وضعیت مناسب ساختار فضایی - فعالیتی مؤسسات رفاه عمومی
  - وضعیت نسبتاً مناسب ساختار فضایی - فعالیتی مؤسسات تولیدی-خدماتی
  - وضعیت نسبتاً مناسب ساختار فضایی - فعالیتی مجراهای انطباق یافته
  - وضعیت نامناسب ساختار تصمیم‌گیری
- مهم‌ترین زمینه‌ها در این محله جهت برنامه‌ریزی ارتقای زیست‌پذیری مجتمع‌های مسکونی، ساختار فضایی - فعالیتی مسکونی و ساختار تصمیم‌گیری می‌باشد. در زمینه ساختار فضایی - فعالیتی مسکونی ساختمان‌های فرسوده و کم دوام با قدمت بسیار بالا و ایمنی پایین، عدم سرمایه‌گذاری ساکنان محله در زمینه مسکن، عدم جذب سرمایه‌گذاری در زمینه مسکن در محله، عدم مشارکت ساکنان بایکدیگر در راستای نوسازی واحدهای مسکونی و توان اقتصادی پایین ساکنان و در زمینه ساختار تصمیم‌گیری عدم اعتماد ساکنان به شهرداری، عدم همکاری شهرداری در راستای عمران و آبادی محله، دشوار بودن دریافت پروانه ساخت و ساز توسط ساکنان، مهم‌ترین مسائل برای برنامه‌ریزی ارتقای زیست‌پذیری می‌باشد بنابراین مهم‌ترین پیشنهادات این پژوهش عبارت است از:
- بازنگری در محدوده مصوب شهر اصفهان و الحاق محله بهار به‌عنوان محدوده بافت فرسوده جهت برخورداری از امتیازات آن
  - فراهم نمودن زمینه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی جهت مشارکت در راستای ارتقای زیست‌پذیری این محدوده
  - فراهم نمودن سازوکارها و شرایط لازم از جمله اعطای امتیازت به این محدوده از طرف بخش عمومی جهت تسهیل نمودن ارتقای زیست‌پذیری مجتمع‌های مسکونی
  - استفاده از افراد تسهیل‌گر و قابل اعتماد در محله جهت فراهم نمودن زمینه مشارکت ساکنان در راستای ارتقای زیست‌پذیری محدوده
  - و به صورت کلی تقویت ساختارهای تصمیم‌گیری جمعی جهت بهبود وضعیت شرایط زیست‌پذیری محله بهار

منابع

- ارجمندنی، اصغر (۱۳۷۰)، جمعیت و مسکن، مجله محیط‌شناسی، دوره ۱۶، صص ۲۵-۳۸.
- حیدری، محمدتقی، انبارلو، علیرضا، رحمانی، مریم، طهماسبی مقدم، حسین (۱۳۹۹)، پایش زیست‌پذیری اجتماعی در مناطق فرسوده شهر با رویکرد آینده پژوهی (مطالعه موردی: بافت فرسوده بخش مرکزی شهر زنجان)، مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی، شماره ۷۳، صص ۱۵۵-۱۲۱.
- خراسانی، محمد امین، اکبریان رونیزی، سعیدرضا (۱۳۹۹)، ارزیابی زیست‌پذیری در نواحی روستایی پیراشهری (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان شیراز)، مجله برنامه‌ریزی منطقه‌ای شماره ۴۰، صص ۱۴۶-۱۳۳.

- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۳)، نظام مراکز شهری / فضاهاى مسكونى، كتاب سبز شهردارى‌ها، جلد چهارم، انتشارات سازمان شهردارى‌ها و دهيارى‌هاى کشور.
- شهردارى اصفهان (۱۳۹۵)، www.isfahan.ir، آمارنامه شهردارى اصفهان، تاريخ دسترسى ۱۳۹۹/۱۱/۲.
- کلاترى، خليل، آباد، حسين، پوراحمد، احمد (۱۳۸۵)، فنون و تجارب برنامه ريزى مرمت بافت تاريخى شهرها، انتشارات جهاد دانشگاهى، صص ۳۰-۳۱.
- Bernos. D, Duarte. J.p (2009), An integrated system for providing mass customized housing, Automation in Construction, No,18: pp310-320.
- Heylen. K (2006), Livability in social housing: Three case-studies in Flanders, urban planning institute of the republic of Slovenia, International Conference Workshop 18 - Residential Environments and People.
- Isalou. A, Litman. T, Shahmoradi. B (2014), Testing the housing and transportation affordability index in a developing world context: A sustainability comparison of central and suburban districts in Qom, Iran. Transport Policy.
- Landry. Ch (2000), Urban Vitality: A New source of Urban Competitiveness, prince claus fund journal, ARCHIS issue Urban Vitality / Urban Heroes.
- Lennard. H.L (1997), Principles for the Livable City In Lennard, International Making Cities Livable Conferences, pp.14-46 .
- Mahmoudi. M, Ahmad. F, Abbasi. B (2015) Livable street: the effect of physical problem on the quality and livability of Kuala Lumpur streets, Cities, No(43), pp:104-114.
- Miller. C, Mac Alister. J (2013), Vitality in urban space, livalble city coference, Sidny, Auostrialia, pp:1-2
- Noordin. M (2013) Planning for Liveable Cities, Organized by JPBW Sabah, Vol 3, No 8, pp.1-13.
- Timmer. V. Seymoar. N.k (2005), The Livable City Proceedings of The World Urban, International Centre for Sustainable cities, Vancouver, Canada. (Pp.45-65).
- Van Kamp. I, Leidelmeijer. K, Marsman. G, De. H (2003), urban environmental quality and human well-being: Towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study, Landscape and Urban Planning, pp: 5-18.
- Wheeler. S, (2001), Livable Communities: Creating Safe and Livable Neighborhoods, Towns, and Regions in California.